

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти

Марія БРИЛЬ

« 4 » * 05 * 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ТВОРЧІ КОЛЬОРИ ЮЛІЯ МЕЙТУСА

Методичні рекомендації

до вивчення дисципліни музично-теоретичного шклу
в мистецьких школах

Київ – 2023

Укладачі:

О. Л. Надутенко

директор Комунального закладу «Музична школа № 2 імені Ю. С. Мейтуса міста Кропивницького», спеціаліст вищої категорії, старший викладач, кандидат педагогічних наук

Н. В. Бондаренко

завідувач відділу музично-теоретичних дисциплін Комунального закладу «Музична школа № 2 імені Ю. С. Мейтуса, міста Кропивницького», спеціаліст вищої категорії, заслужений діяч мистецтв України

О. М. Приданчук

заступник директора з навчально-виховної роботи Комунального закладу «Музична школа № 2 імені Ю. С. Мейтуса міста Кропивницького», спеціаліст вищої категорії, старший викладач

Рецензенти:

М. М. Бриль

директор Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, заслужений працівник культури України, кандидат психологічних наук, доцент

Л. Й. Назар

доцент кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка; викладач Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, кандидат мистецтвознавства, доктор філософії

Відповідальна
за випуск:

А. Г. Полещук

Рекомендовано

на засіданні відділу музично-теоретичних дисциплін КЗ «Музична школа № 2 ім. Ю. С. Мейтуса міста Кропивницького» (протокол № 4 від 17.02.2023 р.)

© Надутенко О. Л., Бондаренко Н. В.,
Приданчук О. М., 2023 р.

© Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти, 2023 р.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Методичні рекомендації.....	5
Сценарій фільму «Творчі кольори Юлія Мейтуса».....	9
Висновки.....	13
Список використаних джерел.....	14
Додаток: нотний матеріал	
1. «Маленька балада».....	15
2. «Весела прогулянка».....	18
3. «Туман на залізниці».....	19
4. «Варязький танець».....	22
5. «Нахилений соняшник».....	29
6. «Allegro».....	34
7. «У Карпатах».....	44

ПЕРЕДМОВА

Метою даного навчально-методичного видання є висвітлення актуальних проблем оновлення змісту предметів циклу музично-теоретичних дисциплін, удосконалення освітнього процесу шляхом впровадження мультимедійних технологій та нового тематичного матеріалу до типових навчальних програми з навчальних дисциплін «Бесіди про мистецтво» та «Музична література», «Музичний інструмент фортепіано».

Видання складається з трьох розділів.

У першому розділі автори пропонують методичні рекомендації щодо тематичного матеріалу до типової навчальної програми «Музична література» до Модуля 19 «Музика першої половини ХХ століття. Нові мистецькі течії в музичному мистецтві (8 клас – 4 рік навчання на базовому підрівні мистецької школи)».

У другому розділі розміщено сценарій відеофільму «Творчі кольори Юлія Мейтуса» та посилання на нього: <https://youtu.be/d4fMJlbPgFI>. Матеріал можна використовувати як під час роботи в класі, так і під час дистанційного навчання.

У третьому розділі розміщено нотний матеріал – п'єси Юлія Мейтуса. Їх виконання учнями школи звучить у відеофільмі. Це такі твори як «Маленька балада», «Весела прогулянка», «Туман на залізниці», «Варязький танець», «Нахилений соняшник», «Allegro», «У Карпатах». Посібник дає можливість познайомити учнів – піаністів, вокалістів, скрипалів, теоретиків з музикою відомого українського композитора ХХ століття Юлія Мейтуса та використовувати інформаційний та нотний матеріал для занять з теоретичних дисциплін та з фаху фортепіано. Ноти зібрано укладачами з різних інформаційних джерел, що знаходяться в Народному меморіальному музеї Ю. С. Мейтуса Кіровоградської музичної школи № 2 ім. Ю. С. Мейтуса та підготовлено до друку викладачами школи.

*«Ви розпочали благородну справу відродження
культурних цінностей у нашому улюбленому Єлисаветграді
– це перша сходинка до інтелігентності та культури.
Любіть природу та мистецтво, що дасть можливість підвестись
над дрібницями життя і зберегти духовність...»
Юлій Мейтус*

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Одним з основних завдань мистецької школи визнано формування в підростаючого покоління високодуховних запитів та естетичних смаків шляхом відродження національної культури, збереження її надбань, розвиток регіоналістики та етнографічних досліджень. Сформовані в дитячому віці образне мислення й національно-естетичні переконання людини, рівень її свідомості, коли ідея музичного твору трансформується в естетичну насолоду, мають значний вплив на виховання важливих національних соціокультурних рис людини як здатність особистості оптимально розв'язувати поставлені в дорослому житті завдання, а це і є шлях духовного сходження особистості в культуру. У цьому й виявляється вся глибина перетворювальної сутності мистецтва.

В умовах дистанційної освіти музично-теоретична підготовка учнів неможлива без застосування інформаційно-комунікаційних технологій та електронних засобів навчання. Важливою умовою динамізації процесу музично-теоретичної підготовки учнів є оновлення змісту музично-теоретичних дисциплін та впровадження інноваційних синтетичних форм концертно-просвітницької діяльності, серед яких художньо-творчі проєкти, перформанси, флешмоби, креативні лабораторії, відео-конференції, відео-трансляції, зйомка відеофільмів з використанням мультимедійних технологій.

Вивчення дисциплін музично-теоретичного циклу ставить перед юними музикантами завдання: вміти узагальнювати та використовувати знання з фаху, сольфеджіо, музичної грамоти та музичної літератури. Сучасні умови освітнього процесу сьогодні не виключають використання пасивної моделі навчання, коли учень лише сприймає матеріал, який подає викладач. У таких умовах учні залишаються віддаленими від навчального матеріалу, є досить пасивними, мало спілкуються. Більшість провідних педагогів застосовують активну модель освіти, коли викладач має змогу співпрацювати з кожним учнем окремо та в групах, використовуючи такі методи як: бесіда, дискусія, фронтальне опитування, ділові та рольові ігри, круглий стіл, мозковий штурм, дебати, тощо. Ці методи передбачають активну взаємодію між викладачем та учнем, що сприяє засвоєнню учнями творчих традицій, звичаїв та обрядів, культурно-історичних, мистецьких надбань, формуванню культури поведінки. Потужним джерелом творчого розвитку та самореалізації учнів є звернення до своїх національних, історичних, духовних коренів, пошук та дослідження нового матеріалу щодо творчості композиторів та музикознавців свого регіону, які дають можливість синтезувати ці знання, створювати сценарії тематичних

концертів, художньо-творчих проєктів і випробовувати себе у якості ведучих, виконавців, сценаристів і лекторів.

Основна ідея створення художньо-творчих проєктів, відео-фільмів полягає в необхідності формування художньо-музичного досвіду з метою виявлення змісту мистецтва, особливостей творчого стилю композитора, характерних художніх рис його епохи. Такі завдання передбачають порівняння художнього образу в музичних творах з відображенням його в інших видах мистецтва (поезією, живописом, літературою, театром та ін.). Перед заняттями викладач може запропонувати віднайти твори з однаковими назвами в різних видах мистецтва або інших авторів. Ще більшу цікавість викликають в учнів пошуки цікавого, невідомого широкому загалу матеріалу, відомостей про видатних діячів мистецтва свого регіону.

Музична історія Єлисаветграда та регіону багата на імена видатних музикантів. Життя і творчість народного артиста України, лауреата Державної премії ім. Т. Г. Шевченка, нашого земляка, Юлія Сергійовича Мейтуса охоплює все ХХ століття (1903 – 1997), а творчість його пронизана притаманним цьому буремному часу трагізмом, відчуттям тривоги і розчарування, прозрінням і злетом творчого пошуку. Так, за словами М. Копиці: «Своєю високою духовністю, яскравим талантом, працелюбністю, даром людського співпереживання і насамперед вагомими творчими здобутками Юлій Сергійович заслужив право увічнитися на монблані української музичної культури разом з Борисом Лятошинським, Левком Ревуцьким, Василем Барвінським, Миколою Грінченком та іншими непересічними представниками мистецької еліти України минулого століття» [4]. Музична спадщина різноманітна за жанрами, масштабністю та новаторськими пошуками – 18 опер, понад 300 романсів, балад, пісень, солоспівів, хорових творів на слова І. Франка, Л. Українки, В. Сосюри, М. Рильського, Д. Павличка та багатьох інших поетів, обробки українських пісень, симфонічні і камерно-інструментальні твори, музика до кінофільмів. Окрім цього значного творчого доробку Юлій Мейтус збагатив сучасне музичне мистецтво низкою цікавих композиторських знахідок і форм музичної виразності. Також не можна оминати інноваційний характер творчості Юлія Мейтуса:

– саме йому в 30-х роках ХХ століття пощастило бути біля витоків нових урбаністичних течій українського мистецтва – джазу та ритмодекламації;

– він створює вільні обробки народних пісень у супроводі симфонічного оркестру як самостійні концертні твори – як досить незвичне в музиці того часу явище, новий тип музичної композиції;

– одним з перших композиторів тієї історичної доби Ю. Мейтус звертається до використання електромузичних інструментів у записі музики до фільмів та вистав (*кінофільм «Небо кличе», Національна кіностудія художніх фільмів імені О. Довженка*);

– йому належать інші композиторські експерименти в поєднанні різних жанрів – оперети, сатири, мелодрами, комедії, ревію, які стали підґрунтям для створення нової української оперети.

Творчість митця є цікавою і для сучасного молодого покоління. Так, у 2003 році в Кіровограді (нині Кропивницький) – батьківщині композитора – було започатковано Всеукраїнський фестиваль-конкурс української академічної музики «Класик-проект» пам'яті Юлія Мейтуса, який був присвячений його 100-річному ювілею від дня народження. Мистецька ідея викладачів Кіровоградської музичної школи № 2 ім. Ю. С. Мейтуса та її директора, заслуженого працівника культури Валентини Ревенко, під егідою обласного конкурсу юних композиторів отримала підтримку департаменту культури, туризму і культурної спадщини Кіровоградської обласної державної адміністрації, відділу культури і туризму міської ради міста Кропивницького. За 20 років життя цього мистецького проекту змінилося практично все: назва, статус, форма. Нині у рамках фестивалю щорічно почергово проводяться три Всеукраїнських конкурси – юних композиторів пам'яті Юлія Мейтуса, конкурс на найкраще виконання творів Юлія Мейтуса та конкурс-огляд творчості дослідників музичного мистецтва «Мейтусівські читання». Об'єднання навколо мистецьких подій фестивалю учнів та студентів мистецьких закладів освіти, їх викладачів, а також участь у засіданнях креативної лабораторії музикознавця відомих композиторів, науковців та виконавців з усіх куточків України додає місту Кропивницькому ознак «центра мистецьких подій» у нашій країні. За цей час більш ніж 300 юних композиторів, музикознавців – дослідників національної музичної спадщини та виконавців отримали підтримку на подальші творчі пошуки від сучасних українських композиторів та музикознавців – голів журі конкурсів: О. Безбородька, Г. Гаврилець, Л. Колодуба, М. Копиці-Карабиць, О. Польового, Г. Саська, В. Степурка, І. Сікорської, М. Степаненка, Б. Фільц, Б. Фроляк, Ю. Чекана.

У рамках проведення VII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу української академічної музики «Класик-проект» викладачі Музичної школи №2 ім. Ю. С. Мейтуса міста Кропивницького створили відеофільм «Творчі кольори Ю. Мейтуса», присвячений 120-річчю від дня народження композитора. Координатор проекту – Олена Надутенко, режисер – Наталія Бондаренко, музичний редактор – Олена Приданчук, відеозйомка – Геннадій Зорін. Відеофільм «Творчі кольори Ю. Мейтуса» знайомить глядача із сторінками життя композитора, векторами його творчості, особливостями його музичної мови, стильовими особливостями. Головними діючими особами та ведучими фільму є учні музичної школи, які проявили себе в якостях юних музикознавців, лекторів, інструменталістів, вокалістів, театралів. Створення відеофільму, спільна робота над проектом активізувала інтерес до музичного мистецтва, позитивно позначилася на характері міжособистісного спілкування. Ця спільна творча робота показала, що участь учнів у таких проектах сприяє засвоєнню ними загальнолюдських та національних цінностей, розширює можливості самопізнання, розвиває такі

риси, як ініціативність, впевненість у своїх силах, виховує почуття краси, дає змогу якнайкраще виявити їхні природні здібності.

Отже, з метою удосконалення та оновлення змісту уроків музично-теоретичних дисциплін, ми рекомендуємо включати в зміст роботи з учнями мистецьких шкіл такі елементи:

1. У рамках опанування змістом різних тем на предметах «Бесіди про мистецтво, «Музична література» використовувати відеоматеріал з фільму «Творчі кольори Юлія Мейтуса».

2. Використовувати твори Ю. Мейтуса для збагачення та оновлення педагогічного репертуару з музичного інструменту фортепіано, у класах сольного та хорового співу.

3. Залучати учнів до досліджень творчості композиторів та музикознавців свого регіону, презентуючи ці доробки на музично-теоретичних заходах в мистецьких школах.

4. Викладачам вивчати нові напрямки і жанри музичного мистецтва, адаптуючи наукові знання до практики насамперед педагогічної діяльності, а також композиторської, виконавської, музикознавчої.

5. Активізувати творчі пошуки та ініціативи учнівсько-викладацького колективу шляхом створення різних мистецько-творчих проєктів, відеофільмів, лекцій-концертів.

**Сценарій відеофільму до 120-річчя з дня народження
Юлія Сергійовича Мейтуса
«ТВОРЧІ КОЛЬОРИ ЮЛІЯ МЕЙТУСА»
Посилання на фільм: <https://youtu.be/d4fMJlbPgFI>**

Ведуча 1: Кожне людське життя – це своєрідний документ епохи. Ровесник ХХ століття, наш земляк, Юлій Мейтус, який стояв біля колиски доленосних для вітчизняної музичної культури мистецьких явищ – це вагома постать в українській музичній культурі. Понад сім десятків років яскравої творчої діяльності дають підстави говорити про нього як про одного із засновників української композиторської школи, фундатора української національної опери. За своєю жанровою розгалуженістю композиторська спадщина митця величезна і різноманітна, у ній синтезувалися традиції минулого і потяг до модерну, високий рівень професійної майстерності і пошук нових тем та виражальних засобів, гостре відчуття сучасності. Творчий доробок композитора налічує 18 опер, симфонії, камерно-інструментальні, хорові твори, понад 300 романсів, балад, обробок українських пісень, музика до театральних вистав та перших звукових фільмів, експерименти урбанізму та новітньої індустріальної музики.

1. Ю. Мейтус «Маленька балада» – виконує учасник 1.

Ведуча 1: На початку ХХ століття Єлисаветград був одним з найбільш розвинених міст як в економіці, так і в культурі, його називали музичною столицею півдня. Тут працювали визначні науковці і педагоги: професори В. Григорович, В. Ястребов; активно діяла музична школа Густава Нейгауза, в якій викладав і Генріх Нейгауз; де в приміщенні першого українського професійного театру ставилися дитячі опери; де кожний навчальний заклад мав свій хор; де, врешті, відбулися останні гастролі Ференца Ліста і вперше прозвучали «Вечорниці» Петра Ніщинського. Шанувальники мистецтва захоплено згадували концерти композиторів: М. Лисенка, М. Мусоргського, О. Скрибіна, А. Рубінштейна; співаків: О. Петрова, Ф. Шаляпіна, Л. Собінова; артистів: М. Заньковецької, В. Комісаржевської, Г. Боссе, спектаклі М. Садовського, М. Кропивницького, Г. Юри та ін. Сучасниками Юлія Мейтуса були відомі елисаветградські родини Блюменфельдів та Шимановських.

Ведуча 1: Майбутній композитор народився 28 січня 1903 року в родині єврейського лікаря, який мав приватну практику. Дитячі та юнацькі роки пройшли в ошатному затишному будинку, побудованому свого часу архітектором Яковом Паученком, де на першому поверсі знаходилась лікарня, а на другому мешкала родина. З 1933 року в будинку працює музична школа №1 ім. Г. Г. Нейгауза. Як згадував Юлій Сергійович, його батьки були музично обдарованими людьми: мама грала на фортепіано,

виконувала твори Ліста і Шопена. Батько володів приємним баритоном, був пристрасним прихильником опери. У родині часто влаштовувались музичні вечори, збирались актори місцевого музично-драматичного театру, запрошувались відомі співаки та піаністи.

Музичні здібності Юлія проявились у ранньому віці. Хлопчик отримав блискучу освіту: музичну – у школі Густава Нейгауза, з якою зв'язані всесвітньовідомі імена музикантів Генріха Нейгауза, Фелікса Блуменфельда, Кароля Шимановського та приватні заняття з композитором В. Дешевовим; загальну – в Єлисаветградській чоловічій класичній гімназії. Дебют 11-ти річного Юлія Мейтуса відбувся на одному з тематичних ранкових концертів, започаткованих гімназистами на чолі з майбутнім лауреатом Нобелівської премії Ігорем Таммом, що стали важливими музичними подіями нашого міста. У 1914 році юний музикант акомпанував на фісгармонії гімназійному хору, який виконував українські народні пісні та твори Миколи Лисенка. За рік відбувся його перший виступ у залі міського Громадського зібрання, найпрестижнішому концертному майданчику міста, де він виконав кілька фортепіанних п'єс. У 16 років відбулися перші композиторські кроки Юлія Мейтуса. Єлисаветградський період – це не тільки фортепіанна виконавська школа і перші композиторські спроби, а й 4-річна практика постійного акомпаніаторства в складі єлисаветградської Спілки театральних трударів і співробітництво з відомими вокалістами – Л. Сибіряковим, П. Цесевичем, П. Журавленком, що сприяло розвитку Мейтуса-концертмейстера та одночасно знавця камерної творчості.

2. Ю. Мейтус «Весела прогулянка» (з циклу «12 п'єс для фортепіано») – виконує учасник 2.

Ведуча 2: У 1923 році Мейтус стає студентом Харківського музично-драматичного інституту. У становленні Мейтуса-композитора велику роль відіграв Семен Семенович Богатирьов, засновник Харківської композиторської школи, який виховав не одне покоління українських митців. Ще до закінчення інституту композитор створив 2 сюїти для симфонічного оркестру і п'єси для скрипки з фортепіано на українські народні теми. Він працює в оперному театрі концертмейстером, зустрічається з видатними режисерами і композиторами, співаками, пише музику до вистав. Це був період наполегливих пошуків свого стилю, пов'язаний з модернізмом, «музикою для мас», співпрацею з легендарним Курбасом, захопленням джазом та урбаністичними експериментами. За ініціативи Юлія Мейтуса було створено перший в Україні джазовий колектив. Французький музикознавець П'єр Коллар у своїй «Історії сучасної музики» назвав сюїту Ю. Мейтуса «На Дніпрельстані» зразком «новітньої індустріальної музики». Співпраця з Лесем Курбасом у театрі «Березіль», який від природи був напроцуд музичною людиною, стала потужним двигуном до нових цікавих творчих знахідок.

В особі Мейтуса Курбас знайшов свого однодумця і чуйного співавтора, який одразу ж відчув новаторський дух театру. Він створив музику до 13 вистав. У жанровому відношенні це були різні вистави і різним було і їхнє музичне оформлення. Тут є гостро буфонадне в стилі ревію вирішення п'єс «Чотири Чемберлени» та «Алло, на хвилі 417!», побудована на естрадно-джазових п'єсах яка у свій час мала величезний успіх. Цікавим є факт, що американська театральна режисера з українським корінням Вірліана Ткач, завдяки якій значна частина української культури стала відомою для Америки, знайшла партитуру ревію «Алло, на хвилі 417!», яка вважалася втраченою: у Києві весною 2023 року на сцені сучасного Нью-Йорського театру «ЛаМаМа» прозвучать мотиви українського джазу з партитури Юлія Мейтуса на оновлений текст Сергія Жадана. З театром Курбаса пов'язане і єдине в житті кохання. Вірна дружина і муза композитора, Олександра Васильєва, яка була заслуженою артисткою і лібретисткою його опер передала музею Юлія Мейтуса в дарунок афіші та листи, що свідчать про творчі стосунки з його геніальними сучасниками ХХ століття: Паулем Хіндемітом, Беллою Бартоком, Дмитром Шостаковичем, Анатолієм Кос-Анатольським, поетами Максимом Рильським, Дмитром Павличко та ін.

Ідея створення оновленої за формою національної української музики була втілена композитором у модерновому синтезі поезії і музики. Юлій Мейтус випробовує свої сили в ритмодекламації у першому опублікованому творі – сюїті «Гарчи, Китай!». Актуальність і злободенність подібної жанрової моделі, можливість сполучити рифмований текст з фіксованим ритмом та музичне зображення сюжету в акомпанементі приводить до трактування ритмодекламації як експериментального жанру. Вдала версія озвучування ритмодекламації і мало відомий твір «Туман на залізниці», хоч композитор визначив його жанр як «художнє читання для голосу в супроводі фортепіано».

3. Ю. Мейтус «Туман на залізниці» – виконують учасники театрального колективу та соліст.

Ведуча 3: У роки війни Юлій Мейтус перебував в Ашхабаді та Іркутську – допомагав створювати туркменську національну оперу («Абадан», «Лейлі і Меджнун», «Махтумкулі»). Протягом багатьох років Ю. Мейтус очолював оперну секцію Спілки композиторів України. Перші опери «Перекоп» та «Гайдамаки» були написані «бригадним методом», популярним на той час у співдружності з харківськими колегами М. Тіцом та В. Рибальченком. Лірика Юлія Мейтуса, як могутній засіб відтворення гострих конфліктів, напружених драматичних ситуацій, найбільш за все виявила себе саме в опері. Вони всі різноманітні за жанрами: побутові («Украдене щастя», що стала справжньою оперною перлиною, і яка упродовж понад півстоліття з незмінними успіхом ставиться в Львові), історично-епічні («Ярослав

Мудрий», «Махтумкулі»), героїчні («Абадан», «Молода гвардія»), романтично-казкові («Донька вітру», «Лейлі і Меджнун»). Починаючи з опери «Молода гвардія» композитор працює самостійно, використовує нові засоби виразності: багатоепізодична драматургія, прийоми напливів, що запозичені в кіно, принцип колажу, лібрето, яке засноване на документальних матеріалах. Із споминів сина композитора, Володимира Мейтуса: «На одну оперу йшло близько двох років. Спочатку робота над лібрето, потім 200 сторінок клавіру, а потім 600 – 700 сторінок партитури. За робочим столом композитор проводив по 10 – 12 годин у день. Закінчення роботи над оперою означало пошук нового матеріалу. У цей період батько писав романси та солоспіви... Другою рисою батька була його акуратність і точність в роботі. Якщо взяти в руки його написані твори, то їх можна друкувати прямо з рукопису». Останні п'ять опер так і залишилися тільки в рукописах.

4. Ю. Мейтус «Варязський танець» з II дії опери «Ярослав Мудрий» – виконують учасники ансамблю (учасники 3, 4, 5).

Ведуча 4: У камерно-вокальному жанрі Ю. Мейтус працював протягом багатьох років. Для своїх творів він обирав поезії М. Лохвицької, І. Северяніна, Т. Шевченка та Л. Українки, а також поезії сучасних українських поетів П. Тичини, М. Рильського, А. Малишка, В. Сосюри та Д. Павличка. Романсова лірика композитора природньо поєднується з використанням традицій європейської камерно-вокальної музики XIX століття і національними традиціями М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка. Композитор створив кілька сотень солоспівів. Серед них – пісні, романси, балади, монологи, поеми, обробки українських народних пісень, вокальні сцени. В сучасній українській музиці вокальні твори композитора виділяються широтою та різноманітністю тем і образів, відповідно розширюються засоби музичної виразності.

5. Ю. Мейтус «Нахилений соняшник» – виконує учасниця 6.

Ведуча 4: Камерно-інструментальних творів у Юлія Мейтуса порівняно небагато: п'єса для фортепіано «У Карпатах», 12 дитячих п'єс, присвячених онуку Вітюші, п'єси для скрипки з фортепіано. Цікаво, що перші п'єси для скрипки були присвячені молодшій сестрі композитора Олександрі, яка початкову освіту отримала в Єлисаветграді, а в подальшому вчилася грати на скрипці в Харківському музично-драматичному інституті. Три п'єси для скрипки і фортепіано: Поема, Ноктюрн та Алегро відносяться до повоєнного періоду і є улюбленими в репертуарі скрипалів нашого часу.

6. Ю. Мейтус «Allegro» – виконує учасниця 7.

Ведуча 1: Творча еліта Кіровоградщини завжди пишалася видатним земляком. У місті було створено перший тоді (і єдиний) прижиттєвий, а згодом – меморіальний музей композитора при музичній школі №2. У місті було відкрито меморіальну дошку та започатковано Обласний фестиваль-

конкурс української академічної музики «Класик-проект». Від 2016 року фестиваль-конкурс набув статусу всеукраїнського, у його рамках проводяться почергово три всеукраїнських конкурси: юних композиторів, на найкраще виконання творів Ю. Мейтуса та дослідників музичного мистецтва – «Мейтусівські читання».

7. Ю. Мейтус «У Карпатах» – виконує учасниця 8.

Ведуча 1: Колись Юлій Мейтус закликав своїх юних земляків: «Підвищуйте свої знання і якомога краще вивчайте природу і мистецтво – це дасть можливість стати вище над дрібницями життя та зберегти духовність». 120 років минуло з дня народження митця і вже чверть століття минуло відтоді, як митець відійшов у вічність, а його творчість з кожним роком не лише не втрачає актуальності, а повертається до нас все новими гранями, відкриває нам нові сторінки й смисли.

Всі ведучі разом: «Живи українська Музико! Віват, Маестро!».

ВИСНОВКИ

Сучасний етап розвитку нашого суспільства вимагає виховання творчих, креативних особистостей – гнучких в мисленні та інноваційних людей. Українське музичне мистецтво як ефективний засіб формування культурної ідентичності стає тією реальністю, яка допомагає в доступному обсязі пізнавати минуле, теперішнє і майбутнє, розкривати часово-просторову єдність первісної культури з сучасністю. Тож продовжуємо досліджувати джерельні скарби музичного національного мистецтва, плекаймо надію, що за нами йде нове покоління висококультурних українців, яке цінує музичне мистецтво з його глибиною, імпровізаційністю, енциклопедичною повнотою та неповторно-своєрідною мовою. Сподіваємося, що використання досвіду наших пошуків буде сприяти активізації інтересу до мистецтва, розвивати комунікативну культуру викладачів та учнів, стимулювати творчу роботу та пошук нових освітніх технологій, щоб відтворити цінності людського життя і національного духу, актуалізуючи їх як у глядача, так і у виконавця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Архімович Л., Коришева М., Шиффер Т., Шреєр-Ткаченко О. Нариси з історії української музики. Ч. I. Київ : «Мистецтво», 1964. 308 с.
2. Бас Л. О. Юлій Мейтус. Київ : Музична Україна, 1973. 57 с.
3. Кияновська Л. О. Українська музична культура: навч. посіб. Львів : Тріада плюс, 2008. С. 190 – 198. URL: <http://surl.li/flovu> (дата звернення: 14.03.2023).
4. Копиця М. Д. Епістологія в лабіринтах музичної історії. Київ : Автограф, 2008. 528 с.
5. Між Бугом і Дніпром. Науково-краєзнавчий вісник Центральної України. Випуск IV. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво. 2015. 375 с.
6. Юлій Сергійович Мейтус. Сторінки життя і творчості. Спогади. Статті. Листи. Матеріали (до 100-ліття від дня народження). *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Вип. 34. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. 232 с.

Маленька балада

музика Ю. Мейтуса
слова Р. Бернза
український текст О. Пархоменка

Moderato ♩ = 92

p

rit. un poco

a tempo *p* rubato

Десь - то дів - чи - на жи - ла,

mf *p*

що за дів - чи - на бу - ла! І лю - би - ла хлоп - ця слав - но - го во -

mf *p* *mf*

на. Та прий - шлось не - дов - го їм щас - тям

p

Red. * Red. Red. Red.

Un poco meno mosso

rit. un poco

ті - ши-тись сво - їм - роз-лу - чи - ла ско - ро їх вій - на.

За го - ра - ми за кру - ти - ми - там, де все пок - ри - те

ди - мом, не здриг - ну - ло сер - це во - ї - на в бо - ю.

Тіль - ки ча - сом на при - ва - лі ни - ло сер - це в бо - лі

Tempo I

rit. *ppp* *pp*

й жа - лі, як лю - бов він зга - ду - вав сво - ю!

ppp *pp* *pp* *pp* *pp*

p *pp* rit. un poco

mf *p* *pp*

ped. *ped.* *ped.* *ped.* *ped.*

ped. *ped.*

ped. *

Весела прогулянка

з циклу "12 дитячих п'єс"

музика Ю. Мейгуса

Allegro gajo ♩ = 152

The musical score is written for piano in G major and 2/4 time. It consists of six systems of two staves each. The first system includes the tempo marking 'Allegro gajo' and a quarter note equal to 152. The score features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Fingerings are indicated by numbers 1-5. Dynamics include accents (>), piano (*p*), mezzo-forte (*mf*), forte (*f*), and pianissimo (*pp*). A first ending bracket spans the final two measures of the piece. The score concludes with a double bar line.

Туман на залізниці

Художнє читання для голосу в супроводі фортепіано

музика Ю. Мейгуса
слова В. Поліщука

Allegro molto

pp m.d. cre - scen - do f molto

Китайський фокусник-туман перекидався по землі, – ну й ловко!

ff m.g. sf

На руки падав, спину вигинав. То колесом ходив, то – на

Un poco meno mf leggiero f m.g.

підковках. Вагон на колесо

non ritenuto Energico. Poco calando m.d. f m.d.

ритмічно налягає Мигає гай.

> ritenuto e diminuendo poco a poco >

staccato sempre

А вже туман аж там,
Andante comodo

ген на ріллі намученій березою плакучою застигнув-занімів
плугами,

p dolce

p

5 5

на фоні роз та жовтих мрамурів, де хмари підняли барвистий

p

7

And.

гамір.

Розчісував на кужіль довгу мичку, по

Un poco più mosso

f

8va

вицвілій стерні в ліс тогу волочив, як давню звичку.

p

p

pp

Energico Allegro molto

А паротяг, що слав туман той,

p poco cresc.

m.d.

staccato sempre

в вечірніх сутінках огнями шаленів, не бачив і не знав,

mf

гремів у далені, повітря грудно розпирав, як

f

вільний гнів, та блискав

ff accel. cresc.

уперед розбитим діамантом *m.g.*

fff strepito sf

10

Варязький танець

з II дії опери "Ярослав Мудрий"

музика Ю. Мейтуса
перекладення для фортепіано в 4 руки М. Долгіх

Allegro feroce

The musical score is arranged for four hands piano, divided into two systems. The first system includes parts for 'Фортепіано I' (Piano I) and 'Фортепіано II' (Piano II). The second system includes parts for 'Ф-но I' (Piano I) and 'Ф-но II' (Piano II). The tempo is marked 'Allegro feroce'. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 3/8. The score features a driving, rhythmic accompaniment in the lower parts and melodic lines in the upper parts. Dynamics include *f marcato* and *marcato*. The piece concludes with a final cadence in the lower parts.

Φ-но I

Φ-но II

Φ-но I

Φ-но II

Φ-но I

Φ-но II

Φ-НО I

Φ-НО II

Φ-НО I

Φ-НО II

Φ-НО I

Φ-НО II

Φ-НО I

Φ-НО II

Φ-НО I

Φ-НО II

cresc.

f

p

cresc.

f

Φ-НО I

Φ-НО II

p leggiero

f

f marcato

Φ-но I

Φ-но II

Φ-но I

p *cresc.* *f* *p* *leggiero*

Φ-но II

Φ-но I

8va

Φ-но II

f

8va-----

Ф-но I

Ф-но II

8va-----

Ф-но I

Ф-но II

Ф-но I

Ф-но II

Φ-но I

Φ-но II

Φ-но I

Φ-но II

Нахилений соняшник

музика Ю. Мейтуса
слова В. Ткаченко

Allegro sostenuto ♩ = 104

f con brio

The first system of the piano accompaniment features a treble and bass clef. The treble clef part has a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the bass clef part provides a rhythmic accompaniment with chords and moving lines. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 2/4.

p *f*

The second system continues the piano accompaniment. It shows a dynamic shift from piano (*p*) to forte (*f*). The treble clef part has a melodic line with some rests, and the bass clef part has a more active accompaniment.

f

Для со - няш - ни - ка зав - жди сон - це

mf

The third system introduces the vocal line in the treble clef. The lyrics are "Для со - няш - ни - ка зав - жди сон - це". The piano accompaniment continues in the bass clef with a moderate dynamic of mezzo-forte (*mf*).

лю - бе, він тіль - ки й зна - є пря - му -

sf *p*

The fourth system continues the vocal line with the lyrics "лю - бе, він тіль - ки й зна - є пря - му -". The piano accompaniment features a dynamic shift from sforzando (*sf*) to piano (*p*).

в а т ь з а н и м .

Та н и з ь - ко х и - л и т ь - с я з о - л о - т о -

чу - б и й, я к п л и - н у т ь х м а - р и

в н е - б і д о - ш о - в і м. То - ді в і н о - г л я -

да - є лан ши - ро - кий,

cresc.

ба - чить зем - лю рід - ну і про - сту, зя -

f *p*

ко - ї він бе - ре жив - ля - чі

cresc.

со - ки, зя - ко - ї зво - дить - ся у

f

ви - со - ту.

Схи - ля - еть - ся по - кір - но - го - ло -

во - ю, по - кло - ном про - сить

ви - ба - чить йо - му за те, що він по -

f cresc.

го - жо - ю по - ро - ю всі - ха - єть - ся лиш

ff

сон - цю, сон - цю од - но - му.

piu f

ff

f

ped. **ped.* **ped.*

marcato

sva

sva

ff marcato

ped. **ped.* **ped.*

Ользі Пархоменко

Алегро

Для скрипки з фортепіано

музика Ю. Мейтуса

Allegro molto ♩ = 168

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is for the violin, starting with a forte (*f*) dynamic and a 4/4 time signature. The lower staff is for the piano, starting with a forte (*f*) dynamic and the word *secco*. The piano part features a series of chords and rests.

The second system continues the piece. The violin part is marked *simile*. The piano part begins with a piano (*p*) dynamic, followed by a section marked *f*, and ends with a *p cresc.* (piano crescendo) section.

The third system features a complex piano part with triplets. The violin part continues with a steady eighth-note pattern. The piano part includes a section marked *f* and a *p cresc. molto* section with triplet markings.

The fourth system concludes the piece. The violin part features a series of sixteenth-note runs. The piano part starts with a fortissimo (*ff*) dynamic and includes a section marked *f*.

Musical score system 1. The top staff is a single melodic line with a *piu f* dynamic marking. The bottom two staves are a grand staff with chords and some melodic fragments. A *sf* dynamic marking is present in the right hand, and a *p* marking is in the left hand.

Musical score system 2. The top staff continues with a *p cresc.* dynamic marking. The bottom two staves feature a *cresc.* marking in the right hand. The music consists of dense rhythmic patterns in the upper staves and sustained chords in the lower staves.

Musical score system 3. The top staff has a *ff* dynamic marking. The bottom two staves have a *ff* marking in the right hand and a *8va* marking in the left hand. The system includes a *sf* marking in the top staff and a *+* symbol above the final note of the top staff.

Musical score system 4. The top staff has a *sf* dynamic marking. The bottom two staves have a *8va* marking in the right hand and a *8va* marking in the left hand. The system features a *+* symbol above the final note of the top staff.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line with eighth-note patterns and slurs. The bottom staff is a piano accompaniment with chords and eighth notes. The tempo/mood is marked *f marcato*. The key signature has two flats, and the time signature is 3/4.

Second system of a musical score. The top staff features a melodic line with dynamic markings *sf p*, *sf*, and *f*. The bottom staff has piano accompaniment with dynamic markings *p*, *sf p*, and *f*. The time signature changes from 3/4 to 4/4. The key signature remains two flats.

Third system of a musical score. The top staff has a melodic line with a *cresc. molto* marking. The bottom staff features a piano accompaniment with a *cresc. molto* marking. The time signature is 4/4. The key signature has two flats.

Fourth system of a musical score. The top staff has a melodic line with triplets and a *ff con brio* marking. The bottom staff has piano accompaniment with a *ff con brio* marking. The time signature is 4/4. The key signature has two flats.

First system of a musical score. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has two flats. The top staff features a melodic line with trills, triplets, and a quintuplet. The grand staff provides harmonic accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Second system of the musical score. It continues the three-staff format. The top staff has triplets and slurs. The grand staff includes dynamic markings: *sf* (sforzando) and *p cresc. molto* (piano, crescendo molto).

Third system of the musical score. The top staff features a melodic line with triplets and slurs, marked with *f espress. molto* (forte, espressivo molto). The grand staff continues with accompaniment, including a section with *sff f dim.* (sforzissimo, forte, diminuendo) in the upper voice.

Fourth system of the musical score. The top staff has a long melodic line with a slur. The grand staff continues with accompaniment, featuring a section with a *rit.* (ritardando) marking.

Musical score system 1. The top staff (treble clef) features a melodic line with a triplet of eighth notes, a half note, and a triplet of eighth notes. The bottom staff (piano accompaniment) consists of a steady eighth-note pattern in the right hand and a bass line with a half note and an octave. Dynamics include *dim.* in both staves.

Musical score system 2. The top staff (treble clef) has a melodic line with a *pp dolce, teneramente* marking and triplet markings. The bottom staff (piano accompaniment) includes a *ten.* marking and a *pp dolce* marking. The piano part features a complex texture with sixteenth-note patterns and some tremolos.

Musical score system 3. The top staff (treble clef) continues the melodic line with a *p* dynamic marking. The bottom staff (piano accompaniment) maintains the eighth-note pattern with a *p* dynamic marking.

Musical score system 4. The top staff (treble clef) concludes the melodic line with a triplet and a half note. The bottom staff (piano accompaniment) features a wide interval in the bass line. Dynamics include *dim.* in the top staff.

sul ponticello

pp *simile*

pp

f

loco

pp *pp*

First system of a musical score. It consists of a single treble clef staff and a grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one flat (B-flat). The first staff contains a melodic line with eighth notes and slurs, marked with *cresc.*. The grand staff contains a piano accompaniment with chords and eighth notes, also marked with *cresc.*.

Second system of the musical score. The first staff features a melodic line with eighth notes, slurs, and triplets, marked with *ff con brio*. The grand staff continues the piano accompaniment with chords and eighth notes, also marked with *ff con brio*.

Third system of the musical score. The first staff continues the melodic line with eighth notes, slurs, and triplets. The grand staff continues the piano accompaniment with chords and eighth notes.

Fourth system of the musical score. The first staff features a melodic line with eighth notes, slurs, and triplets, ending with a trill (*tr*). The grand staff continues the piano accompaniment with chords and eighth notes.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef, marked *sf p* and *simile*. The bottom two staves are a grand staff in bass clef, marked *sf* and *p*. The key signature has one flat, and the time signature is 3/4.

Second system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef, marked *cresc.*. The bottom two staves are a grand staff in bass clef, marked *f* and *p cresc.*. The key signature has one flat, and the time signature is 3/4.

Third system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef. The bottom two staves are a grand staff in bass clef, marked *f* and *p cresc. molto*. The key signature has one flat, and the time signature is 3/4. Triplet markings are present in the right hand of the grand staff.

Fourth system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef, marked *ff*. The bottom two staves are a grand staff in bass clef, marked *ff*. The key signature has one flat, and the time signature is 3/4.

First system of musical notation. The top staff is a single melodic line with a forte (*f*) dynamic. The bottom two staves are piano accompaniment, also marked *f*, featuring chords and some melodic fragments.

Second system of musical notation. The top staff continues the melodic line with a *piu f* dynamic. The piano accompaniment includes a *sf* dynamic marking. The system concludes with a double bar line.

Third system of musical notation. The top staff features a melodic line with accents. The piano accompaniment consists of chords and rests.

Fourth system of musical notation. The top staff has a melodic line with a *sf* dynamic. The piano accompaniment starts with a *p* dynamic and includes the instruction *cresc. molto*. The system ends with a double bar line.

Piu mosso

ff
ff *marcatissimo*
8va

gliss. *gliss.* *stringendo*
3

p *cresc. poco a poco* 8va 8va
ff *p* *leggiero* 3 3 3 *cresc.* 3

gliss. 5 *fff* *fff* *fff*

О. Васильевій
У Карпатах

музика Ю. Мейтуса

Moderato. Teneramente ♩ = 88

The musical score is written for piano and consists of four systems of music. The first system is marked *ppp* and *cresc.*, with a tempo of *Moderato. Teneramente* and a quarter note equal to 88 beats per minute. The second system includes *f* and *dim.* markings. The third system includes *p* and *a tempo* markings. The fourth system includes *rit. pochiss.*, *Poco meno mosso*, *f*, and *mf* markings. The score features various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

rit. poco **a tempo** ♩ = 88

pp

cresc.

accel. poco *cresc.* **ff** *a tempo*

ff *a tempo*

Red. *

accel. *cresc.* **fff** *Red.*

fff *Red.*

Andante ♩ = 60 *espress. molto* **ffz** **ff**

espress. molto **ffz** **ff**

8va - 1

p *ppp* *mf* *ppp*

3 3 3

Pochissimo meno mosso

quasi echo *p* *ppp* *mf espress.*

3 3

3/4 2/4

f

3 3 3

3/4 2/4

Tempo come prima ♩ = 88

ppp *cresc.*

f *dim.*

3/4 3/4

p

3/4 2/4

Poco meno mosso

pp *cresc.* *a tempo*

rit. pochiss.

Poco meno mosso

f *mf*

rit. poco

p

Andante ♩ = 58

f espress. *cresc.*

Moderato ♩ = 88

pp *leggierissimo* *dim.*

pp *pppp* *8va*